

Beslissing doorschuiven surplusbieten hoort bij teler

Alle suikerbietentelers hebben onlangs bericht gekregen over hun voorlopige quotumtoewijzing 2012 en de voorwaarden voor het telen van surplus-suiker. De voortvarende berichtgeving over het teeltjaar 2012 verdient een pluim. Echter het surplusuikerbeleid van Cosun moet beter, meent de NAV.

De gunstige omstandigheden op zowel de wereldmarkt als de interne EU-markt is voor Cosun aanleiding het telen van extra surplusuiker te stimuleren. Dat gebeurt door de garantieprijs te verhogen van € 25 naar € 27. Daarnaast verhoogt Cosun het gedeelte surplusuiker dat verplicht afgerekend moet worden boven het suikerquotum, van 7% naar 10%.

SURPLUSPRIJS NIET LONEND

Op het stimuleren van extra surplusbieten valt wel wat aan te merken. Allereerst moet worden geconstateerd dat een suikerbietenprijs van € 27 niet lonend is om te telen. Een prijs van € 40 moet minimaal gehaald worden om ook de kosten van arbeid en

kapitaal vergoed te krijgen bij een gemiddelde suikerproductie van 12,5 ton, het meerjarig gemiddelde van de afgelopen jaren. Daarnaast is het alternatief, het telen van tarwe voor een prijs van € 200 per ton, gunstiger dan het telen van surplusbieten voor € 27. Dit nog afgezien van het feit dat de graanteelt minder risico's geeft op structuurbederf en een betere bijdrage levert aan de organische stofvoorziening van de bodem.

Blijkbaar heeft Cosun angst voor een mager aanbod van surplusbieten als gevolg van de relatief lage garantieprijs en vrijwillig doorschuiven mogelijk is. Voor Cosun zou die angst de reden kunnen zijn om het percentage verplichte surplusuiker te verhogen.

VRIJWILLIG DOORSCHUIVEN

De NAV is altijd van mening geweest dat in ruil voor het vol leveren van het suikerquotum de hoeveelheid surplusuiker op vrijwillige basis doorgeschoven mag worden naar het volgende seizoen. Alleen dat gedeelte wat niet als surplusuiker kan worden afgezet, zou net als nu verplicht doorgeschoven moeten worden naar het volgende seizoen. Het is

zelfs in deze gunstige markt afwachten of de huidige verwachte grote hoeveelheid surplusuiker volledig afgezet kan worden op de interne of wereldmarkt (WTO-limiet). Daarom is het toch veel mooier de beslissing aan de individuele teler over te laten of de teler de surplusuikerprijs wil doorschuiven of niet.

RUIMTE

Het vrijwillig doorschuiven van de eerste 10% surplusuiker van telers die niet willen afrekenen, kan ook ruimte bieden voor de telers die dat wel willen maar bijvoorbeeld meer dan 10% surplusuiker produceren. Als er maar een beperkte hoeveelheid surplusbieten afgezet kan worden, zal boven de 10% wellicht een deel verplicht doorgeschoven moeten worden. Dit is het geval als de export wordt beperkt door de Europese Commissie of de WTO-limiet de export beperkt, en Europa in 2012 weer op een grote hoeveelheid surplusuiker afstevent. Telers die dan vrijwillig doorschuiven (in plaats van zoals Cosun wil verplicht afrekenen), bieden op deze manier ruimte voor telers die liever ook alles boven de 10% willen afrekenen.

NAV

Commerciële teelt GMO-aardappelen omstreden

De plannen van BASF om individuele, Flevolandse pootgoedtelers in 2012 telers over te halen om gmo-aardappelen te gaan telen, staan volgens de NAV op gespannen voet met het collectieve belang van de Nederlandse aardappel telers.

De aardappel is een vegetatief gewas waardoor kruising op het veld met andere rassen is uitgesloten. Het betekent dat aardappelen gemakkelijk raszuiver gehouden kunnen worden, ook als gmo- en 'gewone' rassen naast elkaar worden geteeld. Wel is het natuurlijk zaak dat bij het poten, de teelt, de oogst en de bewaring zorgvuldig wordt gewerkt zodat geen vermenging van rassen optreedt. Elke pootgoedteler is zeer gedreven om vermenging van rassen te voorkomen.

De NAV meent dat alle plantmateriaal vrij

beschikbaar moet zijn voor verdere veredeling en commercialisatie van nieuwe rassen en pleit daarom, evenals Plantum (vereniging van kwekers), voor het opnemen van een volledige kwekersvrijstelling in het octrooirecht. Dit octrooirecht houdt in: eigenschappen kunnen niet gebruikt worden bij nieuwe kruisingen. Echter de eigenaren van gmo-rassen koersen op octrooirecht waardoor het systeem van kwekersrechten waarmee de aardappelteelt groot is geworden, om zeep wordt geholpen.

JA, ONDER VOORWAARDEN

Principieel is de NAV geen tegenstander van genetische modificatie. Echter er moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- het moet het boerenbelang dienen, bijv. kostprijsverlaging, goedkopere en/of duurzamere vorm van gewasbescherming, efficiënter benutten van plantenvoeding, in stand houden en bevorderen bodemvruchtbaarheid;

- veiligheid en gezondheid van producten mag niet negatief beïnvloed worden;
- het moet een maatschappelijk belang dienen, bijv. duurzamer produceren (bijdrage aan terugdringen belasting van grond- en oppervlaktewater en lucht);
- consumentenacceptatie van gmo-gewassen. Zeer relevant voor frites, tafelaardappelen en producten met aardappelzetmeel;
- voorkomen dat telers afhankelijker worden van handel en industrie. via octrooiën;
- het positieve imago van de Nederlandse pootgoedteelt mag niet op het spel komen te staan.

NU NIET

De NAV staat niet achter de plannen van BASF om gmo-aardappelen te (laten) telen in Nederland, zolang niet aan de genoemde voorwaarden is voldaan. Nu niet doen dus!

NAV

Het grillige weer dit jaar bepaalt toch weer in hoge mate de stemming van de boeren. Na het zeer droge en zomerse voorjaar is vooral vanaf midden juli het weer volkomen van slag. Het sombere weer en de vele neerslag zorgen voor stagnatie in de oogstwerkzaamheden, maar ook voor een slechte afrijping van veel graanpercelen. Bij de aardappelen leidde het droge weer tot een klein aantal knollen per plant, wat vooral nadelig is voor de pootgoedopbrengst. Voor de fritesteelt is de grofheid dan wel gegarandeerd, maar de extra groei als gevolg van het vele water lijkt de markt te overvoeren...

Voor de korte termijn lijkt de aardappelmarkt dit jaar somber gestemd. We weten dat een klein overschot vaak tot lage prijzen leidt. Er lijkt dit jaar ook geen escape te zitten middels onverwachte exporten, zoals vorig jaar naar Rusland en Oost-Europa. Daarnaast voelt ook de aardappelmarkt de onzekerheid van de eurocrisis en de

revoluties die het gehele Middellandse Zeegebied raken. Kortom 2011 koerst af op een matig tot slecht akkerbouwjaar!

Voor de lange termijn zorgt de groei van de wereldbevolking en de toename van de welvaart van vooral Oost-Azië wel voor een toenemende vraag naar landbouwproducten. Dat vertaalt zich nu al naar een zeer kwetsbaar evenwicht op de wereldgraanbalans. De wereldleiders zouden hier meer oog voor moeten hebben, naast de zorg voor veiligheid en valutastabilisatie. Een roep om verdere liberalisatie van landbouwmarkten heeft in het recente verleden geleerd dat dit nou juist niet leidt tot stabilisatie. Overal zie je dat landbouwproductie samenvalt met de beschikbaarheid van vruchtbare landbouwgrond, de beschikbaarheid van meststoffen en de juiste mensen. Deze mix van factoren gedijt enkel wanneer er perspectief is op rendement. Voor de

wereldwijde verhandelbare 'commodities' als granen hebben we daarvoor een politiek sturingsmechanisme nodig, en voor 'regionale' (Europese) markten als de aardappelmarkt een betere afstemming tussen vraag en productie. Deze omslag in denken zien we helaas nog niet terug in de contouren voor het EU-landbouwbeleid. In de uitgelekte voorstellen van Ciolos zien we een zwaar accent op de afbouw en herverdeling van de bedrijfsstoeslagen over Europa middels aanvullende bouwplanelen, aftopping, enz. Zowel als belangenbehartiger als in de rol van boer blijft het dus hinken op twee gedachten. Voor de korte termijn een schokeffect voorkomen in grote financiële verschuivingen en tegelijkertijd wel blijven strijden voor een fundamentele aanpassing van het EU-landbouwbeleid. Ondertussen moeten we als boeren alle zeilen bijzetten om de oogst 'op de wal te trekken'!

Teun de Jong

Door meeleveren geven telers regie op aardappelmarkt uit handen

De relatie tussen vraag en aanbod bepaalt het prijsniveau in een vrije markt. Ook in de aardappelmarkt kan dit zo werken. Door de beslissingen die wij als telers met elkaar nemen, kan die marktwerking verstoord worden.

Een behoorlijk deel van de aardappelen wordt op contract geteeld. Deze contracten worden afgesloten voordat de aardappelen gepoot worden, dus op een moment dat er nog weinig zicht is op wat de markt gaat doen. Dus deze prijs wordt niet of nauwelijks beïnvloed door de markt van komend seizoen. De contracten afgesloten voor het poten leggen meestal maar een deel van de opbrengst van een hectare vast. De rest van de opbrengst kan de teler in principe vrij verhandelen. In de praktijk worden deze 'vrije' aardappelen bijna altijd met het contractdeel meegeleverd aan dezelfde afnemer.

WEINIG VRIJE AARDAPPELEN

Het meeleveren gebeurt in de praktijk zoveel dat circa driekwart van de totale oogst al ruim voor het poten een bestemming heeft. Daarnaast zit nog een deel van de oogst in pools die soms gelieerd zijn aan een verwer-

kende industrie. Er is dus uiteindelijk maar een vrij klein deel van de oogst werkelijk vrij. Dat heeft flinke invloed op de marktwerking in de aardappelsector. Een afnemer kan op een moment dat de prijs de neiging heeft om te stijgen, vooral contract- en meeleveraardappelen verwerken, zodat de vraag in de vrije markt afneemt en de prijs weer gaat dalen. Een teler kan zijn redenen hebben om (een deel) van de aardappelen op contract te telen. Maar het vrijwel automatisch meeleveren van de rest van de oogst is markttechnisch minder logisch. Praktisch gezien is het meeleveren begrijpelijk, de partij aardappelen is aangebroken en vaak zijn de aardappelen opgewarmd zodat ze er op redelijk korte termijn uit moeten.

VRAAG EN AANBOD

Om als telers invloed op de markt te krijgen is het afstemmen van het aanbod op de vraag het meest effectief. Alleen vraagt dat wel solidariteit onder de telers. Het overgrote deel van de telers moet meewerken aan productievermindering als we samen meer produceren dan de vraag, anders lukt het niet. De NAV probeert al jaren een betere afstemming van het aanbod op de vraag van de grond te krijgen. Echter voorlopig met weinig resultaat. Hierdoor laten telers het belang-

rijkste middel voor rendementsverbetering liggen. Door een flink deel van de oogst op contract te telen, wordt de marktwerking verstoord, zoals hiervoor is aangegeven. Voor die contractteelt kunnen heel goede en dwingende (financiële) redenen zijn. Met het vrijwel automatisch meeleveren van de rest van de oogst, geven we als telers de regie van de markt vrijwel geheel uit handen. En aan dat meeleveren liggen eigenlijk alleen maar praktische redenen ten grondslag. Door de bewaring zo in te delen dat partijen gescheiden bewaard kunnen worden is de dwingende reden om door te blijven leveren als we eenmaal zijn begonnen, al veel minder.

OPWARMEN

Verder kunnen we met onze afnemers in discussie gaan over het nut en de noodzaak van opwarmen. In België wordt bijvoorbeeld vrijwel nooit opgewarmd. Dus we kunnen op zijn minst zeggen, dat het niet voor iedere situatie noodzakelijk is. En dat maakt het ook al weer veel minder noodzakelijk om alles in een keer te leveren.

Door het niet meer automatisch meeleveren kunnen we dus als telers een forse stap zetten om de aardappelmarkt beter te laten werken.

NAV

Agrarisch natuurbeheer als onderdeel van het akkerbouwbedrijf

In gesprek met Jeannet Rijk uit Wolphaartsdijk, Zeeland. Een deel van hun bedrijf is in gebruik voor verschillende vormen van agrarisch natuurbeheer. Een volwaardige vorm van ondernemen die renderend is. Hoe doe je dat?

Hubert (55) en Jeannet (52) Rijk boeren in maatschap op een 55 ha groot bedrijf, overwegend zware klei. Ze hebben twee zoons. Het bedrijf kent drie takken: zwarte bessen-teelt, akkerbouw en agrarisch natuurbeheer. Het accent van het bedrijf ligt op de twintig hectare zwarte bessenteelt met mechanische oogst. De akkerbouwtaak heeft gewassen als gerst, winter- en zomertarwe, suikerbieten en uien. Daarnaast is er ongeveer tien hectare in gebruik voor vijf vormen van agrarisch natuurbeheer: akkerranden, houtwal, verbindingzone tussen houtwal en kreek, een botanisch weiland en bloemenranden.

De akkerranden, smalle stroken, zijn gericht op de overwintering van o.a. akkervogels, patrijzen, veldleeuwerik. Het streven is een zo goed mogelijke overwinteringskans te bieden voor deze vogels. De houtwal, een aangeplante dijk, midden in het land, is vooral bestemd voor reeën, fazanten en zangvogels. Er staan vooral inheemse planten en struiken die van oorsprong in de streek voorkomen.

Tussen de houtwal en de kreek met rietkraag is ook een nieuwe houtwal aangelegd. Hiervoor is goede, productieve landbouwgrond gebruikt waarop veel verschillende bloemen en struiken staan. Om de schade voor de fruittelers in de buurt te beperken wordt er geen meidoorn geplant. Dit project, waaraan meerdere boeren meedoen, heet 'De Goese Heg'. Midden in het bedrijf ligt een stuk laagliggend land dat nu in gebruik is als botanisch hooiland en ook als zodanig wordt beheerd. Verder zijn er op verschillende plaatsen bloemenranden. 'Deze zijn er vooral voor de schoonheid, om het oog te strelen', verduidelijkt Jeannet.

ONDERHOUD

Ieder jaar is onderhoud en mechanische bewerking nodig. Akkerranden worden ingezaaid en vooraf bewerkt met een volleveldsfrees (niet-kerende grondbewerking). Houtwal en verbindingzone moet aan-

geplant en gesnoeid worden. Vooral het beheersen van akkerdistels vraagt veel arbeid. Deze mogen, ook in een natuurgebied, niet bloeien (distelverordening). Dit jaar, wegens de natte zomer, loopt de onkruiddruk van vooral wortelonkruiden, erg op. Meestal is het onkruid goed beheersbaar en ondervindt de maatschap hiervan in de omliggende percelen geen nadeel.

PUZZELEN MET BOUWPLAN

De bessenteelt verhuist om de tien jaar van plaats, de akkerbouwgewassen kennen de gebruikelijke en wettelijk verplichte rotatie, de hectares voor natuurbeheer kennen vrijwel geen rotatie. Met de akkerranden kan wel wat worden geschoven. Ieder jaar is het dus puzzelen met het bouwplan. Daarom heeft de maatschap geen vast bouwplan.

FINANCIEEL PLAATJE

Alle vormen van natuurbeheer zijn aan regels gebonden. De contracten worden opgesteld met de boer en zijn opdrachtgever. Dat kan het rijk, de provincie, de gemeente, of een natuurvereniging zijn. De looptijd kan verschillen van zes of acht jaar of een kortere termijn. Tegen het einde van een contractperiode zijn er nieuwe onderhandelingen over contractverlenging. Van belang is zeker dat er een renderende prijs per hectare tegenover staat, anders is het draagvlak snel verdwenen. Jeannet: 'Er wordt goede landbouwgrond voor ingezet en die gronden zouden als akkerland een goede opbrengst leveren. De opdrachtgevers voor natuurbeheer moeten dus een reële vergoeding per hectare betalen. Zo niet, dan kunnen alle genoemde vormen van natuurbeheer niet blijven en zal het land weer voor andere doeleinden, bijv. akkerland, worden gebruikt. Natuurbeheer is een vorm van ondernemen. 'Momenteel zit de familie Rijk midden in de contractverlengingsonderhandelingen over 'De Goese Heg'. Omdat natuurbeheer een ondernemersactiviteit is, vindt Jeannet het meer dan logisch dat de kosten voor grond (bijv. pacht), zaai- en plantgoed, de inzet van machines, alle uren en de andere kosten

Jeannet en Hubert Rijk

betaald worden. 'Wij stellen onze grond beschikbaar voor een maatschappelijke doelstelling. De maatschappij ziet graag natuur en biodiversiteit. Wij leveren dit tegen betaling. De prijs die per hectare wordt betaald ligt tussen de € 1000 en € 2500. Deze bedragen zijn renderend.'

ENTHOUSIASME EN MOTIVATIE

'Hubert is van huis uit een jager en geïnteresseerd in dieren, de natuur en zijn omgeving. Zelf vind ik dat biodiversiteit nodig is, dat we deze de ruimte moeten geven en dus iets moeten doen om deze in stand te houden. De maatschappij vraagt ook om een dergelijke leefomgeving. Dit motiveerde ons om zo aan natuurbeheer te gaan doen. Wij zijn als boeren een onderdeel van dit systeem en kunnen dit bieden. Zo krijg je een wisselwerking tussen maatschappij en boeren. Eens per jaar hebben we een excursie op het bedrijf en dan ondervinden we vooral begrip en waardering voor onze wijze van ondernemen en natuurbeheer. Het zien van zoveel natuur en ook vooral het beleven van natuur motiveert ons en de bezoekers. In de toekomst willen we meer bekendheid gaan geven aan onze activiteiten en excursiemogelijkheden. Van collegaboeren ontvangen we weinig reactie op onze wijze van ondernemen, maar we zien wel dat door hen een bepaalde vorm van 'ondernemen in natuur' steeds meer opgepakt wordt. Om deze vorm van ondernemen te kunnen doen moet je vooral zelf enthousiast zijn en het leuk vinden. Het biedt kansen aan degenen die ervoor voelen. In het eventueel verplicht stellen vanuit de EU-overheid zie ik daarom niets. En als het rendoert zijn er volop kansen voor boeren die er voor willen gaan. Naast enthousiasme is een ondernemersmentaliteit van groot belang om tot goede afspraken te kunnen komen onder meer over de vergoeding.' **NAV**

Voedselsoevereiniteit in Europa nu

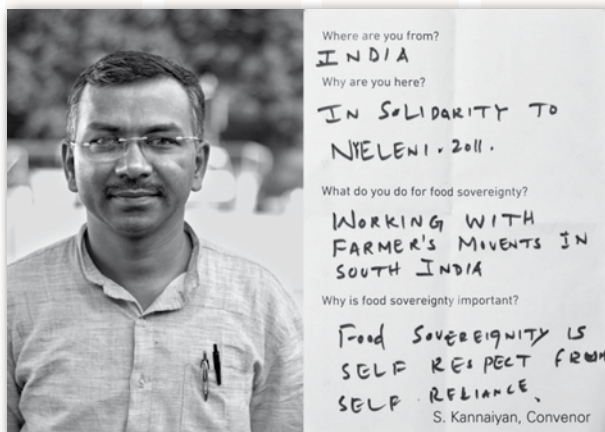
Het recht om het eigen voedsel- en landbouwbeleid te bepalen zonder anderen of het milieu te schaden, stond centraal op een Nyeleni-meeting in het Oostenrijkse Krems. 400 Mensen uit 34 Europese landen en gasten uit andere werelddelen (op de foto een vertegenwoordiger uit India) kwamen in augustus bij elkaar om samen te brainstormen over voedsel en landbouw. Omdat het vakantietijd was konden de organisatoren gebruik maken van zalen en scholen, met inbegrip van internetfaciliteiten en slaapgelegenheid. Anderzijds is augustus niet zo geschikt voor boeren. In de Nederlandse delegatie van tien mensen waren er slechts twee: een gepensioneerde boer die nog hobbyt in biologische bollen, en een parttime werknemer in een tuinderij. Helaas was geen NAV-er in de gelegenheid aan de bijeenkomst deel te nemen.

Echter inmiddels zijn er aardig wat meer mensen in Nederland met voedsel bezig dan alleen boeren. Samen met al die andere Europeanen zijn in vijf werkgroepen en twintig subgroepen, soms nog gegroepeerd naar achtergrond of regio, praktische ervaringen uitgewisseld en is een verklaring en een werkplan opgesteld. Lobbyen voor een beter landbouwbeleid staat natuurlijk hoog

op de agenda. De Nederlandse delegatie spreekt van 'een geweldige ervaring voor ons allemaal waar we veel inspiratie uit kunnen putten. Europees burgerschap in de praktijk.'

In een kraam toonde de Nederlandse delegatie aan de andere deelnemers biologisch geteelde bollen en zakjes graan van de 'Zeeuwse Vlegel', tarwe dat speciaal voor Zeeuwse bakkers wordt geteeld. In een voor dit evenement samengesteld boekje is informatie gegeven over akkerbouwers die tarwe voor de Zeeuwse Vlegel telen, over de strijd van de NAV voor 'Plantaardig eiwit van Europese bodem' en over de Vegetarische Slager in Den Haag die vleesvervangers maakt op basis van soja en lupinen. Meer informatie over de Nyeleni-bijeenkomst op www.aardeboerconsument.nl of www.nyelenieurope.net

NAV

Magere aardappelprijs

Op het droge voorjaar van 2011 is een tamelijk natte zomer gevolgd. De aardappelen zijn dit jaar vanwege het mooie voorjaar relatief vroeg gepoot. De knolzetting is vrij laag maar door het mooie voorjaar en de groeiende zomer lijkt er een goede opbrengst aan te komen. De eerste proefrooing door VTA-leden (half augustus) gaf een opbrengst te zien die 9% hoger was dan het vijfjaarlijks gemiddelde. Uit de ons omringende landen komen vergelijkbare geluiden. Door de grofte en het goede owg zal het rendement voor de verwerking goed zijn. Daarbij is het areaal in Noordwest Europa dit jaar weer iets gegroeid. We zien dus een groter aanbod en verwachten zeker geen grotere vraag. Alles bij elkaar lijkt de uitgangspositie voor de prijsvorming dit seizoen aanzienlijk minder gunstig te zijn dan vorig seizoen in dezelfde periode. De prijs voor de vroege aardappelen, met een minimum van zelfs 2 cent/kg,

is een weinig hoopvol voorteken. Vorig jaar was de totale oogst belangrijk kleiner dan de verwachte oogst van dit jaar. Daardoor lag de prijs vorig jaar wel op een niveau boven kostprijs. De prijsniveaus van flink boven de 20 cent werden vooral veroorzaakt door de export naar Rusland. Die grote exportvraag vanuit het oosten valt dit jaar niet te verwachten.

Nu is het natuurlijk wel zo, dat de hoofd-oogst nog gerooid moet worden en we weten pas echt wat de situatie is, als de gehele oogst binnen is. Om goede strategische beslissingen bij de vermarkting van de aardappelen te kunnen nemen, is het wel van belang om zo vroeg mogelijk een inschatting van de markt te maken. En vooral ook voor de invulling van het bouwplan van volgend jaar is een inzicht in de markt van groot belang. Indien daar aanleiding toe bestaat, zullen we de marktverwachting bijstellen.

NAV

Wanted: nieuwe NAV-leden

Wanted: nieuwe NAV-leden

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV? Word dan nu lid. Da's nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2012 betaalt u geen stuiver. Of: u bent al lid maar uw buurman niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari gratis kennismaken!

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengststrijden, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt.

U ziet het: de NAV is uniek. Lid worden kan via het inschrijfformulier op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Contactpersonen

Voorzitter

Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord

Jelte Wiersma
0594 - 688 804

Regio Noordoost

Jos Steenhuis
0591 - 349 468

Regio Flevoland

Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland

Joop de Heer
0224 - 541 277

Regio Zuidwest

Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid

Kees van Dijk
0167 - 502 211

Nederlandse

Akkerbouw Vakbond

Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130

fax : 0168 - 328 735

e-mail : info@nav.nl

website : www.nav.nl

